

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK VÉLEMÉNYE

(2008. december 2.)

a magyar Pénzügyminisztérium kérésére

a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény módosításáról szóló törvényjavaslatról

(CON/2008/83)

Bevezetés és jogalap

2008. október 23-án a magyar Pénzügyminisztérium felkérte az Európai Központi Bankot („EKB”), hogy alkosson véleményt a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB-törvény) módosítása iránti törvényjavaslatról¹ (a továbbiakban: törvényjavaslat).

Az EKB véleményalkotásra szolgáló hatásköre az Európai Közösséget létrehozó szerződés 105. cikkének (4) bekezdésén és a nemzeti hatóságoknak az Európai Központi Bankkal a jogszabálytervezetokről folytatott konzultációjáról szóló, 1998. június 29-i 98/415/EK tanácsi határozat² 2. cikke (1) bekezdésének második, harmadik, negyedik és ötödik francia bekezdésén alapul, mivel a törvényjavaslat a bankjegyekkel és érmékkel, a Magyar Nemzeti Bankkal („MNB”), a központi banki információs rendszerek számára történő adatgyűjtéssel, valamint a fizetési és elszámolási rendszerekkel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz. Az Európai Központi Bank eljárási szabályzatának 17.5. cikke első mondatával összhangban a Kormányzótanács fogadta el ezt a véleményt.

1. A törvényjavaslat célja

A törvényjavaslat fő célkitűzései a következők:

- a) az MNB-re vonatkozó keretszabályozásnak a Szerződés központi banki függetlenségről szóló rendelkezéseire való hozzáigazítása,
- b) a Monetáris Tanács tagjainak hivatalba lépése időpontjának és az általuk teendő eskü szövegének szabályozása,
- c) a tulajdonszerzésre vonatkozó jelenlegi korlátozások megváltoztatása,
- d) részletes szabályozás kialakítása az MNB tisztviselőire és alkalmazottaira vonatkozó összeférhetetlenségi szabályok tekintetében,
- e) a következő felhatalmazások megadása: i. az MNB elnöke számára a központi értéktári és a központi szerződő félként történő tevékenységekre vonatkozó egyes kérdések szabályozása tekintetében; ii. az MNB számára a hivatalos statisztikai adatszolgáltatási szolgálathoz tartozó más

¹ Magyar Közlöny, 2001. VII. 5.

² HL L 189., 1998.7.3., 42. o.

szervektől egyedi azonosításra nem alkalmas adatok gyűjtése tekintetében; iii. az MNB számára arra, hogy harmadik személyeket – azaz a postát és a hitelintézeteket – bevonja a fizetőeszközként szolgáló sérült vagy bevont bankjegyek és érmék lecseréléséhez kapcsolódó kötelezettségeinek teljesítésébe; iv. a hamis magyar és külföldi fizetőeszközöknek a pénzügyi közvetítő szervezetten és a postán keresztül a kijelölt szervhez való továbbítására.

2. Általános észrevételek

- 2.1. Az EKB megismétli az MNB-törvény gyakori módosításai tekintetében korábban tett észrevételeit. A központi banki függetlenség összefüggésében az egyik megfontolás az, hogy olyan központi banki jogszabályi keretrendszerre van szükség, amely stabil és hosszú távú alapot biztosít a központi bank működéséhez. Az EKB az MNB tekintetében megjegyzi, hogy az MNB-törvény az elmúlt években több alkalommal módosításra került, gyakorta alapvetően megváltoztatva az MNB-re vonatkozó jogszabályi keretrendszert, és úgy találja, hogy az eltérő jogi koncepcióknak ilyen rövid időn belül történő bevezetése kedvezőtlenül érintette az MNB szervezeti és irányítási stabilitását³.
- 2.2. Az EKB sajnálatosnak tartja, hogy a törvényjavaslat továbbra sem oldja meg az EKB 2008. májusi konvergenciajelentésében kiemelt valamennyi kérdést.

3. Különös megjegyzések

A monetáris finanszírozás tilalmával kapcsolatos kérdések

- 3.1. Az EKB üdvözli a törvényjavaslat 4. §-át, amely a Szerződés 101. cikkére való kifejezett hivatkozást illeszt be az MNB-törvény 16. § (1) bekezdésébe, a Szerződés 104. cikkében és a 104b. cikke (1) bekezdésében említett tilalmak alkalmazásához szükséges fogalmak meghatározásáról szóló, 1993. december 13-i 3603/93/EK tanácsi rendeletre⁴, való hivatkozással együtt, a 2008. májusi konvergenciajelentésben foglaltaknak megfelelően. A konvergenciajelentés javasolja a Szerződés 101. cikkére való kifejezett hivatkozásnak az MNB-törvény 14. §-ába és 71. § (3) bekezdésébe való beillesztését is. A törvényjavaslat 1. és 16. §-a az MNB-törvény 16. § (1) bekezdésébe illeszt be a Szerződés 101. cikkére vonatkozó hivatkozást. Az EKB véleménye szerint ez a sorozatos hivatkozás pusztán jogalkotási technika kérdése és úgy találja, hogy a Szerződés 101. cikkére való hivatkozás megvalósult.
- 3.2. Az EKB megjegyzi, hogy míg a törvényjavaslat módosítja az MNB-törvény 14. §-át és 71. § (3) bekezdését, nem határozza meg, hogy a hitelnyújtásra megfelelő biztosíték mellett kerül sor. Az EKB véleménye szerint ennek meghatározása szükséges lehet, mivel egy olyan további biztosítékot vezetne be, amely a minimumra szorítaná az MNB veszteségeinek lehetőségét.

³ Az EKB 2007. május 24-i CON/2007/14 véleménye a magyar pénzügyminisztérium kérésére a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényt módosító törvényjavaslatról.

⁴ HL L 332., 1993.12.31., 1. o.

3.3. A törvényjavaslat 3. §-a az MNB-törvény 15. § (1) bekezdésének módosításával jelentősen bővíti az MNB által vezetett, közzeférőhöz tartozó számlák listáját. Egyben beiktatja a 15. § új (2) bekezdését annak érdekében, hogy az MNB a kincstári egységes számla mindenkor egyenlege után a jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű kamatot fizessen a központi költségvetés javára. Amint azzal az EKB 2008. májusi konvergenciajelentése is foglalkozott, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányának (a továbbiakban: KBER-alapokmány) 21.2. cikke alapján az NKB-k által ellátható fiskális megbízotti funkcióra vonatkozó nemzeti szabályozásnak összeegyeztethetőnek kell lennie a monetáris finanszírozásra vonatkozó, a Szerződés 101. cikkében szereplő tilalommal. A monetáris finanszírozás tilalmának való megfelelést érinti az, ha a nemzeti jogi szabályozás lehetővé teszi a fenti betétek és folyószámla-egyenlegek után a piaci kamatok feletti és nem azokkal legfeljebb megegyező kamat fizetését. Ebben az esetben, ha a jegybanki alapkamat a piaci kamatoknál magasabb, a kamatrés a piaci kamatok feletti és - a monetáris finanszírozás tilalma ellenére - gyakorlatilag éven belüli hitelt képez, és ekként megghiúsíthatja a tilalom célkitűzéseit. Az EKB javasolja, hogy a törvényjavaslatnak az MNB-törvény 15. § (2) bekezdését módosító 3. §-ában a „jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű kamatot” szöveg kerüljön felváltásra a „legfeljebb piaci kamatot” fizet szöveggel.

Bankjegyek és -érmék

3.4. A törvényjavaslatnak az MNB-törvény 31. §-át módosító 8. §-a szerint az MNB nem térítheti meg megsemmisült bankjegyek vagy érmék értékét. Az EKB véleménye, hogy amennyiben a megsemmisült bankjegyek vagy érmék törvényes fizetőeszközök, azokat akár díjazás ellenében is vissza kell váltani, kivéve, ha fennáll annak gyanúja, hogy a megsemmisülés bűncselekmény vagy szándékos cselekmény következménye.

3.5. Az EKB a törvényjavaslatnak az MNB-törvény 31/A. § (2)-(4) bekezdését módosító 9. §-ával kapcsolatban megjegyzi, hogy a szakértői vizsgálat nem akadályozhatja meg a bankjegyhamisítványok büntetőeljárásban bizonyítékként történő felhasználását vagy visszatartását, kivéve, ha ennek alkalmazása lehetetlen, figyelembe véve az elkobzott hamisítványok mennyiségét és fajtáját⁵.

3.6. A törvényjavaslatnak az MNB-törvény 31/A. § (2)-(4) bekezdését módosító 9. §-a felsorolja mindazokat a szolgáltatókat, amelyek kötelesek annak biztosítására, hogy ellenőrzésre kerüljön az általuk átvett és forgalomba hozatalra szánt eurobankjegyek és -érmék eredetisége. Az EKB javasolja az euro pénzhamisítás elleni védelméhez szükséges intézkedések megállapításáról szóló, 2001. június 28-i 1338/2001/EK tanácsi rendelet⁶ jövőbeli módosításainak figyelembe vételét is.

⁵ Az EKB 2006. október 6-i EKB/2006/13 ajánlása az euro hamisítás elleni hatékonyabb védelmére szolgáló egyes intézkedések elfogadásáról (HL C 257., 2006.10.25., 16. o.).

⁶ HL L 181., 2001.7.4., 6. o.

Központi banki függetlenség – a jegybank elnökének esküje

- 3.7. A törvényjavaslatnak az MNB-törvény 49. § (7) bekezdését módosító 10. §-a szerint a monetáris tanács tagja a köztársasági elnök előtt az egyes közjogi tisztségviselők esküjéről és fogadalmáról szóló 2008. évi XXVII. törvény szerinti szöveggel esküt vagy fogadalmat tesz és okmányt ír alá⁷. Mivel a monetáris tanács tagjai részt vesznek a KBER-vel kapcsolatos feladatokban, az általuk leteendő eskü szövegét úgy kell módosítani, hogy az összhangban álljon a KBER alapokmányának 14.3. cikkével.

Statisztika

- 3.8. Az EKB üdvözli a törvényjavaslatnak az MNB-törvény 28. §-át és a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvényt⁸ módosító 6. és 19. §-át. Az EKB úgy találja, hogy a javasolt módosítások a közösségi jogszabályokkal összhangban állnak.

Az MNB felvigyázói feladatainak elismerése

- 3.9. Az EKB üdvözli a törvényjavaslat azon szándékát, hogy az MNB felvigyázói tevékenységét a fizetési rendszerek, értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési rendszerek és a központi szerződő felek tekintetében végzett fő feladatainak egyikeként határozza meg. Az EKB véleménye szerint a törvényjavaslatnak fontos eleme az MNB felvigyázó jogköreinek kifejezett meghatározása, amely megfelelő alapot fektet le a központi bank felvigyázói funkciója jogszabályi keretrendszerének meghatározásához. A törvényjavaslat egyben hatékony felvigyázói jogkört biztosít azzal, hogy felhatalmazza az MNB elnökét egyes kérdések szabályozására az értékpapír-elszámolási és kiegyenlítési infrastruktúrák tekintetében, beleértve a központi szerződő feleket.
- 3.10. Amint azt az EKB korábbi véleményeiben is megjegyezte, a felvigyázói jogkör a stabil piaci infrastruktúrák előmozdítására vonatkozó központi banki feladat szerves része, a monetáris politika hatékonyságának és a pénzügyi rendszer általános stabilitásának biztosítása érdekében⁹. Ebben az összefüggésben el kell ismerni, hogy a fizetési rendszerek és az értékpapír-elszámolási rendszerek összekapcsolódnak, tekintve a „szállítás fizetés ellenében” mechanizmus használatát, amelynek alapján az értékpapírok elszámolása és pénzeszközök átadása egyidejűleg megy végbe. Ennélfogva nyomós érv szól amellett, hogy fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek felvigyázása integrálásra kerüljön, és hogy ezt a funkciót az NKB lássa el. Az ilyen tranzakciók mindkét lába kiegyenlítésére hasonló biztosítékoknak kell vonatkozniuk a rendszerszintű hatásokkal járó aszimmetriák elkerülésére. Az NKB-k által az értékpapír-elszámolási rendszerek felvigyázásában

⁷ *Magyar Közlöny, 2008. VI. 18.* Az eskü szövege a következő: „Én, (a megválasztott közjogi tisztségviselő neve) esküszöm, hogy hazámhoz, a Magyar Köztársasághoz és annak népéhez hű leszek; az Alkotmányt a többi jogszabállyal együtt megtartom és megtartatom; a tudomásomra jutott titkot megőrzöm; (a tisztség megnevezése) tisztségemből eredő feladataimat a Magyar Köztársaság fejlődésének előmozdítása és az Alkotmány érvényesülése érdekében lelkiismeretesen teljesítem.”

⁸ *Magyar Közlöny, 1993. V. 12.*

⁹ A lengyel pénzügyminiszter kérésére a pénzügyi eszközök kereskedelméről szóló törvény módosítása iránti törvényjavaslatról szóló, 2006. november 16-i CON/2006/53 EKB-vélemény 2.8 pontja; lásd a pénzügyi szektor felügyeletére vonatkozó holland törvényjavaslatról szóló, 2006. április 25-i CON/2006/20 EKB-vélemény 3.2 pontját, valamint a luxemburgi kincstári és költségvetési miniszter kérésére a 98/26/EK irányelvet végrehajtó törvényjavaslatról (rövidített cím) szóló, 2000. január 20-i CON/1999/19 EKB-vélemény 4-14. pontját; lásd a CPSS „Central bank oversight of payment and settlement systems” című, 2005. májusi kiadványának 1.1. pontját; a kiadvány a BIS weboldalán érhető el a következő címen: www.bis.org.

betöltött szerep magától értetődő, tekintve az értékpapír-elszámolási rendszereknek a pénzügyi piacok működésében betöltött szerepét, illetve a rendszerek biztonságosságának és hatékonyságának szükségességét. A fizetési és elszámolási rendszerek felügyélése az eurorendszernek tulajdonított fő hatáskörök egyike, amelynek jogalapját a Szerződés 105. cikkének (2) bekezdése és a KBER-alapokmány 3.1 és 22. cikke határozza meg¹⁰. Az eurorendszerhez tartozó NKB-k különösen az EKB Kormányzótanácsa által meghatározott, közös felügyelői politikának megfelelően látják el a fizetési rendszerek felügyelését, amely politika az MNB-re is fog vonatkozni azt követően, hogy Magyarország bevezeti az eurót¹¹. Amint az korábbi EKB-véleményekben is megjegyzésre került¹², a központi bank felügyelői szerepe a következőkben is tükröződik: i. nemzetközi szinten a Fizetési és Elszámolási Rendszerek Bizottsága (*Payment and Settlement Systems Committee – PSSC*) és az Értékpapír-bizottságok Nemzetközi Szervezetének (*International Organization of Securities Commissions – IOSCO*) által az értékpapír-elszámolási rendszerek tekintetében végzett közös munka¹³; és ii. közösségi szinten a KBER és az Értékpapíri Szabályozók Európai Bizottsága (*Committee of European Securities Regulators – CESR*) által az Európai Unió értékpapír-elszámolási rendszerei számára közös ajánlások létrehozása¹⁴, amelyre vonatkozóan a megbízást a Tanács a közelmúltban ismételt megerősítette¹⁵.

Ezt a véleményt közzéteszik az EKB honlapján.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2008. december 2-án.

[aláírás]

az EKB elnöke

Jean-Claude TRICHET

¹⁰ Lásd a Banca d'Italia kérésére a fizetési rendszerekről, a fizetési infrastruktúrákról és a fizetési eszközökről szóló rendeletjavaslatról szóló, 2003. augusztus 7-i CON/2003/14 EKB-vélemény 5. pontját.

¹¹ Lásd a Cseh Köztársaság pénzügyminisztériumának kérésére a pénzügyi piacok felügyeletének integrálásáról szóló törvényjavaslatról szóló, 2005. július 15-i CON/2005/24 EKB-vélemény 14. pontját; lásd még a lengyel pénzügyminiszter kérésére a pénzügyi intézmények felügyeletéről szóló törvényjavaslatról szóló, 2006. március 19-i CON/2006/15 EKB-vélemény 4.2. pontját.

¹² Lásd a CON/2005/24 EKB-vélemény 15. pontját.

¹³ Lásd pl. a CPSS-IOSCO következő közös kiadványait: „*Recommendations for securities settlement systems*”, 2001. november; „*Recommendations for Central Counterparties*”, 2004. november; a kiadványok a BIS weboldalán érhetők el a www.bis.org címen.

¹⁴ Lásd az EKB weboldalán, a www.ecb.europa.eu címen olvasható sajtóközleményt.

¹⁵ Lásd Tanácsi következtetések a kiegyenlítésről és elszámolásról, a Gazdasági és Pénzügyi Tanács 2008. június 3-án, Luxembourgban tartott 2872. ülése.